

„Комуникационна кампания за популяризиране на дестинациите ЕДЕН в България – III издание“ (BG EDEN Campaign III)

**ОН-ЛАЙН БЮЛЕТИН
ЗА БЪЛГАРСКИТЕ ЕДЕН ДЕСТИНАЦИИ, СЪЗДАДЕН ПО ПРОЕКТ
„КОМУНИКАЦИОННА КАМПАНИЯ ЗА ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА ЕДЕН
ДЕСТИНАЦИИТЕ В БЪЛГАРИЯ – ТРЕТО ИЗДАНИЕ”, ИЗПЪЛНЯВАН ОТ
МИНИСТЕРСТВО НА ТУРИЗМА ПО СПОРАЗУМЕНИЕ С ЕВРОПЕЙСКАТА
КОМИСИЯ ЗА БФП № GRO/SME/17/C/095 EUROPEAN DESTINATIONS OF
EXCELLENCE (EDEN) – PROMOTION 2017 – BG EDEN CAMPAIGN III (BULGARIA) .
(брой 2, м. НОЕМВРИ 2018 г.)**

В изпълнение на проект „Комуникационна кампания за популяризиране на дестинациите ЕДЕН в България – III издание“ (BG EDEN Campaign III), Министерство на туризма ще публикува онлайн бюлетин, с който ще информира за новини по проекта, интересни събития в ЕДЕН дестинациите, както и представяне на самите ЕДЕН дестинации в България.

EDEN (ЕДЕН) е акроним на European Destinations of Excellence (Най-добри европейски дестинации) – инициатива на Европейската комисия, която популяризира моделите на устойчиво развитие на туризма на територията на целия Европейски съюз.

Допълнителна информация за инициативата ЕДЕН може да бъде открита на интернет страницата на мрежата в България - <http://www.edenbulgaria.eu/>, както и на интернет страницата на ГД „Вътрешен пазар, промишленост и предприемачество и МСП“ на ЕК https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/eden/about_en

Основната цел на проекта е да се промотират българските ЕДЕН дестинации на национални и чуждестранни туристически пазари. Българските ЕДЕН дестинации, избарни в проведените досега конкурси са общините Ямбол, Мездра, Драгоман, Ардино, Чавдар, Силистра, Луковит, Сандански, Кюстендил, Белградчик, Белица, Сапарева баня, Каварна, Враца, Странджа, Казанлък и Кърджали. (за повече информация виж бюлетин 1 и <http://www.edenbulgaria.eu/>).

НОВИНИ

ВТОРИ ДЕТСКИ КОНКУРС ЗА РИСУНКА под надслов „Моята ЕДЕН дестинация в България“

На 27 септември Министерство на туризма обяви конкурс за детска рисунка на тема „Моята ЕДЕН дестинация в България“ по проект „Комуникационна кампания за популяризиране на дестинациите ЕДЕН в България – III издание. Крайния срок за получаване на детските рисунки на тема „Моята ЕДЕН дестинация в България“ изтича на 27.11.2018 г.

В конкурса могат да участват деца на възраст от 7 до 14 години включително. Темите на рисунките задължително трябва да са свързани с една от изброените по-долу ЕДЕН дестинации. Рисунките трябва да представят „детската“ гледна точка към забележителностите и атракциите, намиращи се на територията на ЕДЕН дестинацията, която се представя (природни, културни, исторически обекти, обичаи, бит, събития, фестивали и др.). ЕДЕН дестинациите от България са 17 на брой (Ямбол, Драгоман, Ардино, Чавдар, Мездра, Силистра, Луковит, Сандански, Кюстендил, Белоградчик, Белица, Сапарева баня, Каварна, Враца, Странджа, Казанлък и Кърджали) и популяризират нетрадиционни и екологични форми на туризъм. Те са свързани с темите културен, воден туризъм, защитени територии и нематериално културно наследство.

Индивидуалното виждане на участниците в конкурса, разкрива места, които в ежедневието си не забелязваме. Това спомага за популяризиране на малко познатите (прохождащите) туристически дестинации и реализирането на нетрадиционните форми на туризъм, които биха впечатлили всеки турист.

Резултатите от конкурса ще бъдат обявени до 31.12.2018 г.

Общите условия на конкурса, бихте могли да откриете на <http://www.edenbulgaria.eu/bg/node/83>.

Във второто издание на бюлетина ви представяме българската ЕДЕН дестинация Драгоман - подгласник в конкурса от 2017 г- на тема "Културен туризъм"

Община Драгоман - „Малката Света гора“

Непознатата България – Откритието... „Малката Света гора“ (Община Драгоман) е място на храмова архитектура и иконография, духовен мир, природна красота и исторически разказ.

Посещавайки „Малката Света гора“ (община Драгоман) пътешественикът веднага ще се потопи в спокойната атмосфера, обхващаща дестинацията с всичките ѝ културни и природни забележителности, любопитни места и дружелюбни хора. Името ѝ е избрано не случайно – Малката Света гора. Няма друго място в България, където туристът може да посети и опознае толкова много храмове на толкова компактна територия (в община Драгоман църквите и манастирите наброяват 47). Значителна част от тези храмове датират от Средновековието и представят уникалната църковна архитектура и българската иконография от периода. Именно тези техни характеристики ги определят и като паметници на културата с национално значение.

Културно-историческо наследство

Преди хилядолетия траките населявали региона, като част от тяхното културно наследство достигнало до нас днес е **Тракийското светилище на Сабазий-Дионис** в Чепън планина. От най-високия връх – Петров кръст, могат да се видят останките от античното светилище от II в. пр.н.е. Неговата северна стена и части от източната са били издълбани в скалата. Тук е открит надпис на римския легионер Аврелий Местрианос, според който мястото е посветено на бог Сабазий. През Възраждането на мястото на светилището бил издигнат параклис, който по-късно е разрушен.

Важността на дестинацията е високо оценена още през Римския период, когато римският път „**Виа Милитарис**“, пресичащ този район, е бил активно използван. Той е бил маркиран с колони с латински надписи, които индикирали разстоянието между градове, пътни станции и други населени места. Една римска миля се равнява на 1478 метра. Такива две колони, т.н. милиарни, са открити в местността „Дервен“, намираща се на 6-7 км западно от Драгоман. Първата колона е поставена през 244-247 г., а втората- между 361-362 г., вероятно при поправка на пътя, в момента се намират в централна градска част на Драгоман.

Опожарявани, разграбвани и разрушени храмовете по поречието на река Нишава са достигнали до нас днес, за да ни разкажат своята 10-вековна история.

Най-забележителният сред тях е **Неделишки манастир „Св. Атанасий Велики“**, който през XIX в. е бил най-значимият манастир в Драгоманския край, но следват години на забрава. Сградата на църквата е голяма еднокорабна постройка с три абсиди и малък нартекс, оформен от две малки арки. Особено интересни са каменните релефи, включени в южната и западната фасада на църквата, изобразяващи светии и митологични същества. В църквата са съхранени и царските двери от по-стар дърворезбен иконостас. В манастира е основано първото килийно училище в региона, което по-късно стана класно и просъществува до средата на XX в. Днес Неделишкият манастир е изцяло реставриран и консервиран и този ценен паметник на културно-историческото наследство е достъпен за православни християни и посетители от цялата страна и от чужбина.

Средновековната църква „Св. св. ап. Петър и Павел“ в с. Беренде е друг забележителен културно-исторически обект с национално значение Той е построен от местен болярин в средата на XIII в., с дарени средства от цар Иван Асен II. Тук се намира един от малкото цялостно съхранени стенописни ансамбли от XIV в. Стенописите са рисувани от поне трима различни майстори, като едно от изображенията е иконографски образ на цар Иван Асен II (от неизвестен майстор). Стенописите в църквата са с национално значение, като ценността им се сравнява с тази на стенописите в Боянската църква. Църквата „Св. св. ап. Петър и Павел“ е обявена за народно изкуство в стар стил в ДВ № 69/1927 г. и за паметник на културата с национално значение през 1966 г. Стенописите на църквата се споменават в много български и чуждестранни трудове за средновековното изкуство на Балканите.

Средновековен манастир „Св. св. ап. Петър и Павел“ в Чепън планина, данни за чието съществуване се съхраняват във Ватикана и до днес, започва своето съществуване през ранното Средновековие, когато свещеното място е наследено от идващите християни, които построяват тук Петропавловския манастир. По време на падането на търновското царство под османско владичество, манастирът е разрушен, а оцелялото християнско население поставя на това място каменен кръст, който е запазен и до днес. Християните построяват църквата „Св. св. ап. Петър и Павел“ през XIX в. върху останки от античния храм. Църквата обаче е разрушена и до днес от нея са останали само руйни. През 2017 г. е инициатирано построяването на нов параклис тук, в най-високата точка на хълма.

Средновековната църква „Св. Никола“ в с. Калотина е паметник на културата с национално значение. Построен е в близост до Разбойшкия манастир „Св. Богородица“ през XIV в., вероятно по време на управлението на българския цар Иван Александър (1331-1371 г.). Потвърждение за това откриваме в надпис на южната фасада, който през 1947 г. е премахнат от художника Асен Василев и днес е експониран в Националния археологически музей в София.

Църквата е построена от каменни блокове, споени с хоросан. Прозорците са с конична форма, стесняваща се навън.

Средновековният манастир „Св. Никола“ с. Мало

Малово вероятно е бил построен през XIV в., въпреки че неговите архитектурни характеристики и запазени стенописи датират от XVI-XVII в. Манастирът частично е вкопан в терена, издигнат във височина от каменни блокове и покрит с каменни плочи. Най-добре запазена е сцената на „Страшния съд“. Върху външната фасада е запазен фриз с апостолите и група ангели, както и образа на св. Никола в покровителската ниша над входа. Цветовият обхват на стенописите включва само светло охра, бледо синьо и зелено.

Средновековна църква „Св. Петка“ с. Беренде извор

е паметник на културата с местно значение. Намира се в гориста местност и са започнати дейности по укрепването ѝ. Покривът е подновен, иконостасът е реставриран, а фасадата, както вътре, така и навън е реновирана.

Средновековен манастир „Св. Петка“ в с. Чепърлянци се намира на десния бряг на река Нишава. Храмът е построен на мястото на ранно християнско светилище-осветена земя, в основата на която са открити два погребални византийски камъка, датиращи от VI-VII в. В двора на църквата има кладенец с лечебна вода.

Средновековна църква „Възнесение Господне,“ в с. Василевци, която датира от преди около 10 века, е паметник на културата с местно значение. След 50 години в разрушение, църквата е реставрирана и на 13 май 2017 г. отваря врати за поклонници и посетители.

Средновековна църква „Св. Георги“ в с. Раяновци е паметник на културата с местно значение, който през 2017 г. е реставриран и реновиран благодарение на дарения, спонсори и на местното население. След десетилетия на забвение и разрушение, той възвръща своето достойнство, красотата и автентичен външен вид.

Нематериално културно наследство

В народната музика на Средна Западна България се среща цялото тематично разнообразие на българската народна песен. Това е областта, намираща се между Стара планина и Пирин, на запад достига до Сърбия, а на изток постепенно се влива в Тракийската фолклорна област. Музикалният фолклор на шопите се различава от този на другите заобикалящи ги области. Шеговитият, с буен темперамент, духовит и находчив шоп е създал музикален фолклор, който отговаря на тези му качества. Той не е особено богат на емоции и мелодика, но ни впечатлява със своята находчивост и изобретателност. Особено характерен тук е двугласът, който е един от най-отличителните белези на областта. По този стереотип на мелодическо развитие, тук се паят стотици стари, юнашки и исторически песни, наричани от народа “кралитарковски” или “сватовски” песни. Голяма част от едногласните песни са местните жетварски песни “по саме”. Такива са предимно и седенкарските припявки, които тук са на особена почит.

Фестивали и мероприятия

Освен със своето материално културно-историческо наследство дестинацията може да ви заинтригува с нематериалното си наследство. Почувствайте истинската емоция на физически разделени, но духовно обединени хора, които населяват пограничната зона на Западна България и Източна Сърбия, като посетите **Международният фолклорен фестивал „Нитарски хоровод“**. Фестивалът се провежда всяка година на 24-ти и 25-ти май едновременно в двете държави – България и Сърбия – с фестивални центрове съответно Драгоман и Димитровград. Фестивалът е основан през 2001 г. с основната цел да запази интересът към българския фолклор жив, да подкрепя българите от двете страни на границата да представят и споделят своето нематериално културно наследство и да се чувстват част от една общност. Въпреки че тези хора населяват територията на две държави, те имат обща култура, история и дух. Можете да усетите истинската емоция, която тези хора преживяват по време на двата дни от фестивала само ако го посетите сами.

Международният „Байк и Рън за Чепън“ (“Bike and Run for Cherven”) е състезание, което провокира все повече незабравими спортни емоции и привлича все повече участници с всяка следваща година. Форматът на състезанието включва планинско колоездене и планинско бягане, по време на което атлетите могат да се насладят на невероятно ревитализираща природа в региона, на чистия въздух, на природните картини и на приятелската атмосфера. Основната цел

на състезанието е да популяризира живот в хармония с природата, колоезденето и бягането като начини на придвижване и планината Чепън като туристическа дестинация в близост до столицата. Дори и да не вземете участие в състезанието, а просто, за да почувствате атмосферата на невероятното преживяване, събитието си заслужава да го посетите.

Друго интересно събитие в региона, посветено на природата, е „Седмица на Карстов комплекс Драгоманско блато“. През тези 7 дни деца от цялата страна се събират, за да слезат своите общи усилия за почистване на влажните зони, за споделяне на игри, за спортуване и рисуване на природата, вдъхновени от биоразнообразието в региона.

Природни забележителности

„Драгоманско блато“ е единственото блато в България с карстов произход, което му придава особено природозащитно значение (11 Рамсарски обект в България). Заедно с влажните ливади от град Драгоман до с. Църклевци, то е обявено за Орнитологично важно място. Повечето видове в и около блатото и Чепън планина са ендемични видове за страната и Балканския полуостров. Драгоманското блато и планината „Чепън“ са определени за представително местообитание от европейско значение за опазване на биологичното разнообразие (програма CORINE Biotopies). Асоциация за дива природа „Балкани“ организира летни лагери за доброволчество в района на Драгоманското блато и Чепън планина. Центърът за опазване на влажните зони, разположен близо до блатото, е домакин на периодично организирани образователни и информационни срещи, посветени на значението на запазването на местната флора и фауна, което води до спасяването на световната такава.

Галерия: виж още на <http://www.edenbulgaria.eu/bg/node/52>

Контакти:

Адрес: 2210, гр. Драгоман, обл. Софийска, ул. "Захари Стоянов" №26

Телефон: 07172/21-03

Факс: 07172/20-14

e-mail: obshtina_dragoman@abv.bg

<http://visitdragoman.com/>

<http://www.obshtinadragoman.com>

Този документ е създаден в рамките на проект “Комуникационна кампания за популяризиране на дестинациите ЕДЕН от България – III издание”, Споразумение за БФП GRO/SME/17/C/095 European destinations of Excellence (EDEN) – Promotion 2017 – BG EDEN Campaign III (Bulgaria), който се осъществява с финансовата подкрепа на програма COSME(2014-2020) на ЕС. Съдържанието на този материал представя възгледите само на Министерството на туризма и е негова пълна отговорност; не трябва да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейската Комисия и/или на Изпълнителната Агенция за малки и средни предприятия или друг орган на ЕС. Европейската Комисия и Агенцията не носят отговорност за ползата, която ще се създаде от информацията, която той съдържа